

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yougoslavie

(IT-02-60)

BLAGOJEVIĆ i JOKIĆ

VIDOJE BLAGOJEVIĆ
Osuđen za pomaganje i podržavanje ubistva, progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi i nečovječnih djela (prisilno premještanje)

Komandant Bratunačke brigade Vojske bosanskih Srba (VRS) koja je djelovala u opštinama Bratunac i Zvornik na istoku Bosne i Hercegovine

- Osuđen na 15 godina zatvora

Krivična djela za koja je optužen (primjeri):

Pomaganje i podržavanje ubistva, progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi i nečovječnih djela (prisilno premještanje) (zločini protiv čovječnosti)

Pomaganje i podržavanje ubistva (kršenja zakona i običaja ratovanja)

- Pomagao je i podržavao progone stanovnika bosanskih Muslimana u srebreničkoj enklavi, području pod zaštitom UN-a oko grada Srebrenice, u istočnoj Bosni i Hercegovini, oko 15 kilometara od srpske granice. To je činio putem osnovnih krivičnih djela ubistva, okrutnog i nečovječnog postupanja, terorisanja civilnog stanovništva i prisilnog premještanja.
- Pomagao je i podržavao ubistva muškaraca bosanskih Muslimana u Bratuncu.

VIDOJE BLAGOJEVIĆ

Datum rođenja	22. jun 1950. u opštini Bratunac, Bosna i Hercegovina
Optužnice	Prvobitna: 30. oktobar 1998.; izmijenjena: 27. oktobar 1999.; izmijenjena i spojena: 26. maj 2003.
Datum hapšenja	10. august 2001. od strane međunarodnih snaga - SFOR-a
Prebačen na MKSJ	10. august 2001.
Prvo stupanje pred Sud	16. augusta 2001., izjasnio se po svim optužbama da nije kriv
Presuda Pretresnog vijeća	17. januar 2005., osuđen na 18 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	9. maj 2007., kazna smanjena na 15 godina zatvora
Izdržava kaznu	Dana 25. januara 2008, prebačen u Norvešku na izdržavanje kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru.

DRAGAN JOKIĆ	
<i>Osuđen za pomaganje i podržavanje istrebljenja, progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi i ubistva</i>	
	Načelnik inženjerije Zvorničke brigade VRS-a koja je djelovala u opštinama Bratunac i Zvornik na istoku Bosne i Hercegovine
	- Osuđen na devet godina zatvora

Krivična djela za koja je optužen (primjeri):

Pomaganje i podržavanje istrebljenja i progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti)

Pomaganje i podržavanje ubistva (kršenja zakona i običaja ratovanja)

- Dragan Jokić je pomagao i podržavao ubistva muškaraca bosanskih Muslimana počinjena u Orahovcu, na vojnom poljoprivrednom dobru Pilica/Branjevo i u Kozluku omogućivši da se inženjerska sredstva i osoblje koriste za kopanje masovnih grobnica za pogubljene žrtve.
- Pružao je praktičnu pomoć koja je imala značajan efekt na počinjenje krivičnog djela istrebljenja: znao je za zatočavanje bosanskih Muslimana u školi u Grbavcima, Orahovac, u školi u Pilici i u Kozluku i poslao je rovokopač Zvorničke brigade i osoblje koje je upravljalo rovokopačem da kopaju masovne grobnice na mjestima gdje su pogubljenja bila u toku ili su upravo završila.
- Putem pomaganja i podržavanja ubistva, Dragan Jokić je učestvovao u kampanji progona stanovnika bosanskih Muslimana.

DRAGAN JOKIĆ	
Datum rođenja	20. august 1957. u mjestu Grbavci, opština Zvornik, Bosna i Hercegovina
Optužnice	Prvobitna : 30. maj 2001., objelodanjena 15. augusta 2001.; izmijenjena i spojena: 26. maj 2003.
Datum predaje	15. august 2001.
Prebačen na MKSJ	15. august 2001.
Prvo stupanje pred Sud	21. augusta 2001.. izjasnio se po svim optužbama da nije kriv
Presuda Pretresnog vijeća	17. januar 2005., osuđen na devet godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	9. maj 2007., kazna potvrđena
Izdržava kaznu	22. decembra 2008., prebačen u Austriju na izdržavanje kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru

STATISTIČKI PODACI

Broj sudskih dana	145
Broj svjedoka optužbe	48
Broj dokaznih predmeta optužbe	876
Broj svjedoka odbrane	56
Broj dokaznih predmeta odbrane	364

SUĐENJE	
Početak suđenja	14. maja 2003.
Završne riječi	29. septembra - 1. oktobra 2004.
Pretnosno vijeće I	sudija Liu Daqun (predsjedavajući), sudija Volodymyr Vassylenko, sudija Carmen Maria Argibay
Tužilaštvo	Peter McCloskey, Antoinette Issa, Stefan Waespi, Milbert Shin, Salvador Viada
Advokati odbrane	Za Vidoja Blagojevića: Michael Karnavas, Suzana Tomanović Za Dragana Jokića: Miodrag Stojanović, Branko Lukić
Presuda	17. januar 2005.

ZALBENI POSTUPAK	
Žalbeno vijeće	sudija Fausto Pocar (predsjedavajući), sudija Mohammed Shahabuddeen (predžalbeni sudija), sudija Mehmet Güney, sudija Andrésia Vaz, sudija Theodor Meron
Tužilaštvo	Norman Farrell, Marie-Ursula Kind
Advokati odbrane	Za Vidoja Blagojevića: Vladimir Domazet Za Dragana Jokića: Branislava Isailović, Chrissa Loukas
Presuda	9. maj 2007.

POVEZANI PREDMETI <i>po geografskom području</i>	
ERDEMOVIĆ (IT-96-22) "POLJOPRIVREDNO DOBRO PILICA"	
KARADŽIĆ & MLADIĆ (IT-95-5/18) "BOSNA I HERCEGOVINA" & "SREBRENICA"	
KRSTIĆ (IT-98-33) "SREBRENIČKO-DRINSKI KORPUS"	
MILOŠEVIĆ (IT-02-54) "KOSOVO, HRVATSKA I BOSNA"	
NIKOLIĆ MOMIR (IT-02-60/1) "SREBRENICA"	
OBRENOVIĆ (IT-02-60/2) "SREBRENICA"	
ORIĆ (IT-03-68)	
PERIŠIĆ (IT-04-81)	
POPOVIĆ <i>i drugi</i> (IT-05-88) "SREBRENICA"	
STANIŠIĆ & SIMATOVIĆ (IT-03-69)	
TOLIMIR (IT-05-88/2) "SREBRENICA"	
TRBIĆ (IT-05-88/1) "SREBRENICA"	

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Prvobitna optužnica protiv Vidoje Blagojevića potvrđena je 30. oktobra 1998. Optužen je za genocid ili alternativno za saučesništvo u genocidu, istrebljenje kao zločin protiv čovječnosti, ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja i za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi kao zločin protiv čovječnosti i po članu 7(1) i po članu 7(3) Statuta. Optužnica je izmijenjena 27. oktobra 1999: dodane su dvije nove optužbe, tj. za deportacije kao zločin protiv čovječnosti i za nečovječno postupanje na osnovu prisilnog premještanja kao zločin protiv čovječnosti. Optužnica je bila zapečaćena sve dok Vidoje Blagojević nije uhapšen.

Optužnica protiv Dragana Jokića potvrđena je 30. maja 2001. i objelodanjena 15. augusta 2001. U optužnici se tereti individualna krivična odgovornost za istrebljenje kao zločin protiv čovječnosti, ubistvo kao zločin protiv čovječnosti i kao kršenje zakona i običaja ratovanja i za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi kao zločin protiv čovječnosti.

U izmijenjenoj spojenoj optužnici podnesenoj 27. maja 2002. navedeno je da je Vidoje Blagojević u maju 1995. imenovan za komandanta 1. Bratunačke pješadijske brigade Vojske bosanskih Srba (VRS). Navedeno je da je ta brigada bila zadužena za obezbjeđenje teritorije uz sjevernu, istočnu i južnu granicu srebreničke "zaštićene zone" i direktno je učestvovala u njenom zauzimanju.

U optužnici se dalje bilo navedeno da je tokom napada VRS-a na srebreničku zaštićenu zonu i ubijanja i pogubljenja muškaraca bosanskih Muslimana koje je uslijedilo, Vidoje Blagojević, kao pukovnik na čelu Bratunačke brigade, bio prisutan u zoni odgovornosti Bratunačke brigade i zapovijedao barem do 17. jula 1995. Dalje je navedeno da je zatim vodio bataljon svojih vojnika u okviru operacije VRS-a u napad na muslimansku enklavu u Žepi. Navodi se da se nakon pada Žepe vratio u Bratunačku zonu odgovornosti gdje je ostao do 22. septembra 1995. Ostao je komandant Bratunačke brigade do sredine 1996. kad je prekomandovan u Glavni štab VRS-a, koji je kasnije preimenovan u Generalštab VRS-a.

Kao komandant brigade bio je odgovoran za planiranje, rukovođenje i nadzor aktivnosti svih formacija potčinjenih njegovoj brigadi, u skladu s uputstvima koja je dobivao od više komande na nivou korpusa i Glavnog štaba.

U optužnici je navedeno da je Dragan Jokić imao čin majora i bio na položaju načelnika inženjerije Zvorničke brigade. Kao načelnik inženjerije bio je član štaba Zvorničke brigade i savjetnik komandanta i načelnika štaba/zamjenika komandanta Zvorničke brigade za pitanja koja se odnose na inženjeriju, kao što su radovi u svrhe odbrane, minerski radovi, izgradnja puteva i projekti koji uključuju iskopavanja. Bio je takođe odgovoran za planiranje, rukovođenje, organizovanje i nadzor aktivnosti inženjerijske čete Zvorničke brigade i imao ovlasti da inženjerijskoj četi izdaje naređenja kojima su se sprovodila naređenja komandanta i/ili načelnika štaba/zamjenika komandanta brigade. Pored toga, bio je dežurni oficir Zvorničke brigade tokom 24-satnog perioda dežurstva, od jutro 14. jula 1995. pa do jutro 15. jula 1995. godine. Dežurni oficir je bio centralna točka koordinacije i veza za zonu odgovornosti Zvorničke brigade.

Optuženi su bili optuženi za sljedeća krivična djela:

Vidoje Blagojević na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta) i krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3) Statuta) za:

- Saučesništvo u genocidu (član 4),
- Istrebljenje, ubistvo, progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, nečovječno postupanje (prisilno premještanje) (zločini protiv čovječnosti, član 5), i
- Ubistvo (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3)

Dragan Jokić na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta) za:

- Istrebljenje, ubistvo, progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5), i
- Ubistvo (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

PRETPRETRESNI POSTUPAK

Dana 28. marta 2002., Pretresno vijeće je odbilo zahtjev Dragana Jokića za privremeno puštanje na slobodu podnesen 10. januara 2002. Dana 18. aprila 2002., Vijeće sastavljeno od tri sudije Žalbenog vijeća dalo je Draganu Jokiću dopuštenje da uloži žalbu na odluku. Dana 28. maja 2002., Žalbeno vijeće je prihvatilo žalbu i naložilo da Dragan Jokić bude privremeno pušten na slobodu. Dana 11. travnja 2003., Pretresno vijeće je okončalo privremeni boravak Dragana Jokića na slobodi i naložilo da se optuženi 29. aprila 2003. vrati u pritvor Međunarodnog suda radi početka suđenja.

Dragan Obrenović je takođe bio optužen u vezi s događajima koji su se dogodili nakon pada Srebrenice. Dana 11. septembra 2001., tužilaštvo je podnijelo zahtjev za spajanje optužnica protiv Vidoja Blagojevića, Dragana Jokića i Dragana Obrenovića. Nakon donošenja usmene odluke od 15. januara 2002., Pretresno vijeće je naložilo da optužnice protiv trojice optuženih budu spojene. U skladu s usmenom odlukom Pretresnog vijeća, Tužilaštvo je 22. januara 2002. podnijelo izmijenjenu optužnicu koja odražava spajanje predmeta protiv trojice optuženih. U izmijenjenoj optužnici, uklonjena je točka optužnice kojom se Vidoje Blagojević optužuje za genocid.

Dana 26. marta 2002., potvrđena je optužnica protiv Momira Nikolića za krivična djela u vezi s događajima u Srebrenici. Dana 3. aprila 2002., Tužilaštvo je podnijelo Zahtjev za spajanje predmeta protiv Momira Nikolića s predmetom protiv Vidoja Blagojevića, Dragana Jokića i Dragana Obrenovića. Dana 17. maja 2002., Pretresno vijeće je donijelo odluku da protiv Vidoja Blagojevića, Dragana Obrenovića, Dragana Jokića i Momira Nikolića podigne zajedničku optužnicu i zajedno im sudi. Predmetu je dodijeljen broj IT-02-60.

Dana 6. maja 2003., Tužilaštvo je podnijelo "Zajednički zahtjev za razmatranje Sporazuma o potvrdnom izjašnjanju o krivici između Momira Nikolića i Tužilaštva". Tužilaštvo je 7. maja 2003. podnijelo izmijenjeni Sporazum o potvrdnom izjašnjanju o krivici. Taj sporazum je sadržavao potvrdno izjašnjanje Momira Nikolića o krivici po tački 5 izmijenjene spojene optužnice u kojoj se navode progone kao zločin protiv čovječnosti. Dana 7. maja 2003., u skladu s izmijenjenim Sporazumom o potvrdnom izjašnjanju o krivici kojeg je prihvatilo Pretresno vijeće, Tužilaštvo je povuklo preostale tačke optužnice protiv Momira Nikolića. Dana 2. decembra 2003., Pretresno vijeće je osudilo Momira Nikolića na 27 godina zatvora. Dana 8. marta 2006., Žalbeno vijeće je Momiru Nikoliću smanjilo kaznu na 20 godina zatvora (vidi predmet broj IT-02-60/1).

Dana 20. maja 2003., Tužilaštvo je podnijelo zahtjev za razmatranje Sporazuma o potvrdnom izjašnjanju o krivici između Dragana Obrenovića i Tužilaštva. Prema Sporazumu, Dragan Obrenović se izjasnio krivim po tački 5 optužnice za progone kao zločin protiv čovječnosti, a Tužilaštvo je povuklo preostale tačke optužnice protiv njega. Dana 21. maja 2003., Pretresno vijeće je prihvatilo potvrdno izjašnjanje o krivici i odbacivanje preostalih tačaka optužnice protiv Dragana Obrenovića. Dana 23. maja 2003. pretresno vijeće je odvojilo postupak protiv Dragana Obrenovića (vidi predmet broj IT-02-60/2). Dana 10. decembra 2003., Pretresno vijeće je osudilo Dragana Obrenovića na 17 godina zatvora.

SUĐENJE

Suđenje Vidoju Blagojeviću i Draganu Jokiću je počelo 14. maja 2003., a završilo 1. oktobra 2004. Tokom suđenja, Pretresno vijeće je saslušalo svjedočenja 104 svjedoka i, u skladu s pravilom 92 bis, prihvatilo svjedočenja još 57 svjedoka. Dokazi koje je pružilo više od 15 sudskih vještaka iz raznih područja, uključujući demografiju, vojna pitanja i sudsku medicinu, prihvaćeni su u obliku izvještaja i svjedočenja. Tužilaštvo je izvodilo svoje dokaze od 14. maja 2003. do 27. februara 2004. Odbrana Vidoja Blagojevića izvodila je svoje dokaze od 14. aprila do 25. juna 2004. (232 dokazna predmeta), odbrana Dragana Jokića od 1. do 23. jula 2004. (132 dokazna predmeta).

Dana 14. i 15. septembra 2004., Pretresno vijeće i strane u postupku posjetile su lokacije u opštinama Srebrenica, Bratunac i Zvornik kako bi se pomoglo pretresnom vijeću u procjenjivanju dokaza prihvaćenih u predmetu. Strane u postupku su iznijele završne riječi od 29. septembra do 1. oktobra 2004.

ODLUKA NA OSNOVU PRAVILA 98bis

Po završetku izvođenja dokaza optužbe, pretresno vijeće može odlučiti da li postoji osnova za osudu. Ako vijeće smatra da optužba nije izvela dovoljne dokaze za određenu optužbu ili optužbe, vijeće te optužbe

može odbaciti prije početka izvođenja dokaza odbrane.

Po završetku izvođenja dokaza optužbe 2. marta 2004., Vidoje Blagojević i Dragan Jokić podnijeli su odvojene zahtjeve za oslobađajućom presudom u cijelosti na osnovu pravila 98bis. Dana 5. aprila 2004., Pretresno vijeće je izreklo Vidoju Blagojeviću oslobađajuću presudu po tačkama 2 do 4 optužnice, u odnosu na navode o njegovoj individualnoj krivičnoj odgovornosti na osnovu člana 7(1) za planiranje, podsticanje, naređivanje i počinjene krivičnih djela. Pretresno vijeće je nadalje izreklo oslobađajuću presudu po tačkama 5 i 6 optužnice, u odnosu na navode o individualnoj krivičnoj odgovornosti Vidoja Blagojevića prema članu 7(1) za planiranje, podsticanje i naređivanje krivičnih djela.

Dragan Jokić je oslobođen optužbi po tačkama 2 do 5 optužnice tj. za navode o njegovoj individualnoj krivičnoj odgovornosti na osnovu člana 7(1) za planiranje, podsticanje i naređivanje krivičnih djela. Po svim drugim žalbenim osnovima, zahtjevi optuženih su odbijeni.

PRESUDA PRETRESNOG VIJEĆA

Pretresno vijeće je izreklo presudu 17. januara 2005. U sažetku presude, Pretresno vijeće je iznijelo sljedeće zaključke:

Zaključci koji se odnose na Potočare

Nakon napada na enklavu Srebrenica, 20.000 do 30.000 bosanskih Muslimana pobjeglo je u Potočare, selo u sjeveroistočnom dijelu enklave, gdje je Holandski bataljon Zaštitnih snaga Ujedinjenih nacija imao svoju komandu. Holandski bataljon se nije mogao nositi s ovim masovnim prilivom izbjeglica. Nije imao dovoljne zalihe hrane, vode ili lijekova za izbjeglice, što je dobrim dijelom bilo prouzrokovano činjenicom da je VRS prethodnih mjeseci sprečavao prolaz konvoja pomoći. Pregovori između generala Ratka Mladića, komandanta Vojske Republike Srpske i Holandskog bataljona u noći 11. jula i ujutro 12. jula rezultirali su dogovorom da VRS transportuje bosansko muslimansko civilno stanovništvo iz enklave na teritoriju pod kontrolom Armije Bosne i Hercegovine (ABiH).

Pretresno vijeće je konstatovalo da su bosanski Muslimani bili izloženi okrutnom i nečovječnom postupanju u Potočarima. Neki od bosanskih Muslimana u Potočarima bili su izvrgnuti premlaćivanju, koje im je prouzročilo tešku bol i patnju. Nisu imali dovoljno prostora, hrane ni vode i bili su izloženi ekstremnim oblicima ponižavanja. Muškarci su odvojeni od ostatka svojih porodica, što je među stanovništvom izazvalo veliku zabrinutost za sudbinu tih muškaraca.

Pretresno vijeće je konstatovalo da su bosanski Muslimani ubijani u Potočarima. Iako ima malo dokaza da bi se utvrdilo postojanje organizovanog plana ubijanja bosanskih Muslimana u Potočarima, u atmosferi u kojoj su premlaćivanje, teško zlostavljanje i zastrašivanje bili ne samo tolerisani već po svemu sudeći podsticani, moglo se predvidjeti da će biti počinjena ovakva ubistva.

Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da su muslimanske žene, djeca i starci prisilno premješteni iz Potočara na teritoriju pod kontrolom bosanskih Muslimana. Iako postoje dokazi da su se bosanski Muslimani ukrcali u autobuse dobrovoljno i izrazili želju da napuste Potočare, Pretresno vijeće je konstatovalo da se u kontekstu situacije kakva je tada postojala u Potočarima, ovo premještanje ne može opisati kao "dobrovoljno" već se mora smatrati iznuđenim ili prisilnim. Zbog humanitarne krize koja je zahvatila Potočare - a koju su stvorile snage bosanskih Srba, uključujući i Bratunačku brigadu - i atmosfere terora koja je zavladała Potočarima, posebno u noći 12. jula, bosansko-muslimansko stanovništvo i sam Holandski bataljon nisu imali drugog izbora već da se prebace na drugo mjesto, gdje mogu biti osigurani njihova bezbjednost, dobrobit i sam opstanak.

Kolona od oko 10.000 do 15.000 izbjeglica bosanskih Muslimana pokušala je pobjeći iz enklave u noći 11. jula s ciljem da se probiju do teritorije pod kontrolom bosanskih Muslimana u okolini Tuzle. U koloni su najvećim dijelom bili dječaci i muškarci od 16 do 65 godina. Tokom narednog dana, više od 7.000 muškaraca bosanskih Muslimana je zarobljeno, zatočeno i prebačeno na mjesta pogubljenja u opštinama Bratunac i Zvornik, gdje su ubijeni.

Prva faza ove operacije protiv muškaraca bosanskih Muslimana uključivala je njihovo zatočenje u Bratuncu u noćima 12. i 13. jula. Vidoje Blagojević je bio prisutan u Bratuncu oba dana. Muškarci koji su prisilno odvojeni od svojih porodica u Potočarima, kao i muškarci koji su zarobljeni tokom pretresa terena, prebacivani su autobusom u Bratunac. Ovi muškarci su bili zatočeni ili u autobusima ili u zgradama školskog centra "Vuk Karadžić". Mali gradić Bratunac bio je tako prepun muškaraca bosanskih Muslimana.

Vojna policija Bratunačke brigade imala je zadatak obezbjeđenja - ili tačnije čuvanja - zatočenika, osiguravajući time kontinuiranu kontrolu snaga bosanskih Srba nad ovim ljudima.

Vojna policija Bratunačke brigade učestvovala je u čuvanju ovih zatočenika a u slučaju škole "Vuk Karadžić" kontrolisala je ko ulazi i izlazi iz tog objekta.

Dok je većina muškaraca zarobljenih u koloni dovedena u Bratunac, 13. jula su muškarci bosanski Muslimani, koji su zarobljeni i držani na livadi Sandići, bili prisiljeni ili da odu pješke ili bili prebačeni autobusima do nedalekog skladišta u Kravici, koje se nalazi na glavnom putu Bratunac-Konjević Polje, u opštini Bratunac. Najmanje 1.000 muškaraca koji su bili zatočeni u skladištu Kravica ubijeno je u noći 13. jula, kad su snage bosanskih Srba otvorile vatru iz automatskog oružja direktno u skladište.

Ujutro 14. jula, konvoj od oko 30 autobusa punih muškaraca bosanskih Muslimana krenuo je iz Bratunca za Zvornik. Pripadnici Bratunačke brigade bili su pratnja ovom konvoju. Muškarci bosanski Muslimani odvedeni su u različite privremene zatočeničke centre u opštini Zvornik, uključujući školu u Grbavcima, školu u Petkovicima i školu u Pilici. Između 14. i 16. jula, tim ljudima su stavljani povezi na oči, trpani su u autobuse i prebacivani u obližnja polja gdje su, grupa za grupom, nemoćni, prestrašeni muškarci bosanski Muslimani bile pogubljeni. Polja u Orahovcu, brana Petkovci i vojna ekonomija Branjevo bili su bukvalno polja smrti posijana leševima bosanskih Muslimana.

Dom kulture u Pilici bio je natrpan do krajnosti s približno 500 muškaraca bosanskih Muslimana. Ovaj zatočenički objekat pretvorio se u mjesto pogubljenja 16. jula. Dok su se muškarci skupili u uglove tražeći zaštitu ili bili prisiljeni da stoje na bini Doma kulture, vojnici VRS-a pucali su iz automatskog oružja i bacali bombe u zgradu. Nije poznato da je iko preživio ovaj masovni pokolj.

Utovarivači i rovokopači su ili već bili na mjestima u vrijeme pogubljenja ili su stigli uskoro zatim da pokopaju mrtve u masovne grobnice. Zvornička inženjerska četa često je obezbjeđivala i mehanizaciju i ljude za ovu operaciju pokapanja.

Pravni zaključci u odnosu na krivična djela za koja su optuženi

Pretno vijeće je zaključilo da iz ukratko prikazanih činjenica slijedi da su u julu 1995., nakon pada srebreničke enklave, počinjeni zločini genocida, istrebljivanja, ubistva, progona putem ubistva, okrutnog i nečovječnog postupanja, terorisanja civilnog stanovništva i prisilnog premještanja, kao i nehumana djela (prisilno premještanje).

Što se tiče zločina genocida, Pretno vijeće je konstatovalo da su radnje izvršenja putem kojih je počinjen genocid bile lišavanje života pripadnika grupe i nanošenje teške tjelesne ili duševne povrede pripadnicima grupe. Pod grupom se misli na bosanske Muslimane iz Srebrenice.

Pretno vijeće je konstatovalo da se posebna namjera da se uništi u cijelosti ili djelimično grupa bosanskih Muslimana kao takva može indirektno utvrditi na osnovu događaja koji su uslijedili nakon vojne operacije "Krivaja 95", čiji je krajnji cilj bio da se eliminiše srebrenička enklava, odnosno na osnovu prisilnog uklanjanja bosanskih Muslimana iz srebreničke enklave i, dakle, zajednice bosanskih Muslimana koji su ondje živjeli. Ti događaji su uključivali: prisilno iseljavanje bosanskih Muslimana iz srebreničke enklave, izdvajanje muškaraca iz zajednice bosanskih Muslimana u Potočarima, prisilno premještanje žena, djece i starijih osoba bosanskih Muslimana s teritorije pod kontrolom Srba i, konačno, ubistva više od 7.000 muškaraca i mladića bosanskih Muslimana.

Pretno vijeće je konstatovalo da se termin "uništiti" odnosio samo na fizičko i biološko uništenje grupe i ne obuhvata kulturni genocid. Pretno vijeće je nadalje konstatovalo da se takvo uništenje ne smije jednostavno poistovjetiti s ubijanjem. Iako je lišavanje života velikog broja pripadnika neke grupe možda najizvorniji način da se ta grupa uništi, i druge radnje ili nizovi radnji mogu takođe dovesti do uništenja grupe.

Zaključci u vezi s individualnom krivičnom odgovornošću optuženih

Iako je prihvatilo da je postojala posebna komandna linija za organ bezbjednosti koja je takođe funkcionisala u julu 1995., Pretno vijeće je konstatovalo da je Vidoje Blagojević, komandant Bratunačke brigade, komandovao i imao kontrolu nad snagama i sredstvima Bratunačke brigade u julu 1995. Dragan Jokić bio je dežurni oficir Zvorničke brigade od jutra 14. jula do jutra 15. jula. Osim toga, obavljao je dužnost načelnika inženjerije Zvorničke brigade.

I Vidoje Blagojević i Dragan Jokić su bili optuženi na osnovi individualne krivične odgovornosti za učestvovanje u udruženom zločinačkom poduhvatu. Pretresno vijeće, iz razloga koji su detaljno obrazloženi u presudi, nije smatralo da su svi elementi koje valja dokazati za utvrđivanje individualne krivične odgovornosti na osnovu udruženog zločinačkog poduhvata ispunjeni u ovom predmetu. Nadalje, Pretresno vijeće je zaključilo da oblik odgovornosti koji tačnije izražava kažnjivo ponašanje obojice optuženih na temelju njihove kažnjive namjere jeste pomaganje i podržavanje počinjenja zločina.

Pretresno vijeće je konstatovalo da su postojale radnje izvršene od strane pukovnika Blagojevića ili pripadnika Bratunačke brigade kojima je pružena praktična pomoć u operaciji ubijanja, čiji je rezultat bila smrt više od 7.000 muškaraca i mladića bosanskih Muslimana. Te radnje su obuhvatale odvajanje muškaraca od ostatka bosanskih Muslimana u Potočarima, čuvanje muškaraca bosanskih Muslimana u Bratuncu od 12. do 14. jula, učestvovanje bataljona Bratunačke brigade i pukovnika Blagojevića lično u operaciji pretresa terena.

Pretresno vijeće je, međutim, nadalje konstatovalo da nisu postojali dovoljni dokazi da bi se utvrdilo kako je pukovnik Blagojević raspolagao znanjem o tome da te radnje pomažu počinjenje krivičnog djela ubistva u odnosu na masovna pogubljenja. Shodno tome, odgovornost pukovnika Blagojevića za pomaganje i podržavanje ubistva u odnosu na masovna pogubljenja nije potvrđena.

Pretresno vijeće je konstatovalo da su postojale radnje izvršene od strane pripadnika Bratunačke brigade kojima je pružena praktična pomoć u počinjenju ubistava u gradu Bratuncu i da je Vidoje Blagojević znao da su pripadnici Bratunačke brigade pružali praktičnu pomoć prilikom ubijanja muškaraca u Bratuncu. Shodno tome, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Vidoje Blagojević pomagao i podržavao počinjenje ubistva u gradu Bratuncu.

Pretresno vijeće je konstatovalo da Vidoje Blagojević nije znao da se vrši zločin istrebljivanja u vrijeme kad je on počinjen i stoga ne može snositi odgovornost za radnje koje je eventualno sam počinio ili su ih počinili pripadnici Bratunačke brigade, a koje su pomogle glavnim počiniocima i u velikoj mjeri uticale na počinjenje djela istrebljivanja. Shodno tome, odgovornost Vidoja Blagojevića za pomaganje i podržavanje u istrebljivanju nije utvrđena i on je oslobođen optužbe za istrebljivanje iz tačke 2 Optužnice.

Pretresno vijeće je konstatovalo da su pripadnici Bratunačke brigade pružili praktičnu pomoć koja je u velikoj mjeri uticala na počinjenje progona putem okrutnog i nečovječnog postupanja i terorisanja civilnog stanovništva. Pretresno vijeće je zaključilo da je Vidoje Blagojević znao za učestvovanje pripadnika Bratunačke brigade u tim radnjama, te da je uz to znao i da se tim radnjama pomaže zločin progona putem terorisanja civilnog stanovništva i okrutnog i nečovječnog postupanja.

I konačno, Pretresno vijeće je konstatovalo da su pripadnici Bratunačke brigade, uključujući pripadnike vojne policije i bataljona koji su obezbjeđivali područje Potočara, pružali praktičnu pomoć prisilnom premještanju bosanskih Muslimana s područja Srebrenice. Time što su učestvovali u razvrstavanju stanovništva, u ukrcavanju ljudi u autobuse i pratnji autobusa, kao i u patroliranju područjem na kojem je stanovništvo držano do završetka premještanja, pripadnici Bratunačke brigade u velikoj su mjeri doprinijeli počinjenju zločina.

Pretresno vijeće je uz to konstatovalo da je Vidoje Blagojević znao za pomoć koju su pružali pripadnici njegove brigade, a znao je i da djela koja su oni izvršili pomažu počinjenju djela prisilnog premještanja. Vidoje Blagojević, kao komandant koji je sudjelovao u operaciji "Krivaja 95", znao je za cilj i rezultat te operacije, a to je bila eliminacija srebreničke enklave. Taj cilj za sobom je nužno povlačio uklanjanje stanovništva bosanskih Muslimana s tog područja. U periodu od 12. do 14. jula Vidoje Blagojević, budući da je bio prisutan na isturenom komandnom mjestu, u gradu Srebrenici i u Bratuncu, morao je i sam vidjeti da se taj cilj realizuje dok su jedan za drugim autobusi puni žena, djece i staraca bosanskih Muslimana prolazili kroz Bratunac na putu od Potočara za Kladanj, nakon čega je uslijedilo i privremeno zatočenje muškaraca u Bratuncu dok su čekali na premještanje s tog područja. Vidoje Blagojević je znao da se prisilno premještanje vrši na diskriminatornim osnovama, budući da je cilj prisilnog premještanja bio uklanjanje bosanskih Muslimana iz tog dijela Bosne. Shodno tome, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Vidoje Blagojević odgovoran za pomaganje i podržavanje progona putem osnovnih krivičnih djela ubistva, okrutnog i nečovječnog postupanja, terorisanja civilnog stanovništva i prisilnog premještanja.

Pošto je utvrdilo da Vidoje Blagojević snosi krivičnu odgovornost za pomaganje i podržavanje u progону putem prisilnog premještanja, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Vidoje Blagojević pomagao i podržavao u počinjenju nehumanih djela (prisilno premještanje).

Pretresno vijeće je konstatovalo da je Vidoje Blagojević znao za namjeru glavnih počinitelja da unište u cijelosti ili djelimično grupu bosanskih Muslimana kao takvu. Pretresno vijeće o njegovom znanju

zaključuje na osnovu svih okolnosti u vezi sa zauzimanjem srebreničke enklave i djela usmjerenih protiv bosanskih Muslimana koja su uslijedila nakon toga. Shodno tome, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Vidoje Blagojević kriv za saučesništvo u genocidu putem pomaganja i podržavanja u genocidu.

Pretresno vijeće nije smatralo da Vidoje Blagojević snosi odgovornost po članu 7(3).

Što se tiče Dragana Jokića, Pretresno vijeće je konstatovalo da je ubistvo utvrđeno, i to i kao kršenje zakona i običaja ratovanja i kao zločin protiv čovječnosti.

Pretresno vijeće je smatralo da nije dokazano van razumne sumnje da je Dragan Jokić znao da nekoga šalje u skladište u Kravici ili da na bilo koji način učestvuje u pokapanjima koja su uslijedila nakon masakra u skladištu u Kravici.

Pretresno vijeće se uvjerilo da je Dragan Jokić znao da su zarobljeni Muslimani zatočeni u školi u Grbavcima gdje čekaju na pogubljenje kada je nekome rekao da tamo ode. Pretresno vijeće stoga konstatuje da je Dragan Jokić znao da je poslan u Orahovac upravo zato da iskopa masovne grobnice za žrtve pogubljenja. Time što je izdao nalog da se u Orahovac odveze rovokopač, Dragan Jokić je pružio praktičnu pomoć koja je znatno doprinijela počinjenju zločina.

Nije utvrđeno van razumne sumnje da je Dragan Jokić pružio znatnu pomoć u masovnom pogubljenju koje je nakon toga počinjeno kod škole u Petkovcima i kod brane. Pretresno vijeće nije ustanovilo da postoje dokazi da su pripadnici Zvorničke brigade učestvovali u tom pogubljenju.

Pretresno vijeće je konstatovalo da je Dragan Jokić već 14. jula znao da su zarobljeni Muslimani zatočeni u školi u Pilici. Osim toga, Pretresno vijeće je zaključilo van razumne sumnje da je Jokić, kao načelnik inženjerije, bio informisan o zahtjevu od 16. jula kojim se tražila teška mehanizacija, te da je bio u kontaktu s pripadnicima inženjerijske čete kako bi ispunio taj zahtjev. Rezultat postupaka Dragana Jokića bio je da su odaslana inženjerijska sredstva Zvorničke brigade i ljudstvo. Pretresno vijeće se uvjerilo van razumne sumnje da je Dragan Jokić znao da su sredstva poslana kako bi se iskopale masovne grobnice.

Pretresno vijeće je konstatovalo da je utvrđeno van razumne sumnje da je Dragan Jokić pomagao i podržavao ubistva počinjena u Orahovcu, u Pilici i na vojnoj ekonomiji u Branjevu, te u Kozluku.

Pretresno vijeće je takođe konstatovalo da je izvršeno istrebljivanje. Pretresno vijeće je utvrdilo izvan razumne sumnje da je Dragan Jokić pružio praktičnu pomoć koja je znatno doprinijela izvršenju krivičnog djela istrebljivanja.

Pretresnom vijeću su predočeni dokazi o tome da je Dragan Jokić znao za zatočavanje bosanskih Muslimana u školi Grbavci u Orahovcu, u školi u Pilici i u Kozluku. Štaviše, činjenica da je Dragan Jokić poslao tešku mehanizaciju za kopanje i ljude da rukuju tom opremom, sve iz sredstava Zvorničke brigade, kako bi se tamo kopale masovne grobnice gdje su se pogubljenja ili upravo vršila ili su bila netom izvršena, dokazuje van razumne sumnje da je Dragan Jokić znao da su počinjena ubistva širokih razmjera.

U okviru tačke 5 Optužnice, progoni, Tužilaštvo je teretilo Dragana Jokića za četiri djela u osnovi progona: ubistvo, okrutno i nečovječno postupanje, terorisanje civilnog stanovništva i uništavanje imovine. Pretresno vijeće se pozvalo na svoje nalaze da osnovna djela za koja se tereti Dragan Jokić, ubistvo, okrutno i nečovječno postupanje i terorisanje civila bosanskih Muslimana, predstavljaju dio kampanje progona protiv bosansko-muslimanskog stanovništva.

Pretresno vijeće je konstatovalo da nisu prezentirani dokazi koji bi mu omogućili da zaključi da je Dragan Jokić pružio praktičnu pomoć, podsticaj ili moralnu podršku, koji su znatno doprinijeli okrutnom i nečovječnom postupanju ili terorisanju civilnog stanovništva. Pretresno vijeće je, prema tome, zaključilo da Dragan Jokić ne snosi krivičnu odgovornost za ova djela u osnovi.

Kad je riječ o ubistvu kao djelu u osnovi, Pretresno vijeće je konstatovalo van razumne sumnje da je Dragan Jokić pomagao i podržavao u izvršenju ubistava koja su počinjena u Orahovcu, Pilici, na vojnoj ekonomiji Branjevo i u Kozluku. Dokazi pokazuju da je od 14. jula na dalje, Dragan Jokić znao da su hiljade muškaraca i mladića, bosanskih Muslimana, zatočene u zoni Zvorničke brigade. Dokazi dalje potvrđuju da je Dragan Jokić znao da su ti muškarci i mladići zatočeni na diskriminatornoj osnovi jer su bili bosanski Muslimani. Pretresno vijeće se stoga uvjerilo da je Dragan Jokić znao da su glavni počinioци zločina u Orahovcu, Pilici, na vojnoj ekonomiji Branjevo i u Kozluku počinili te zločine nad žrtvama jer su one bile bosanski Muslimani. Na osnovu toga, Pretresno vijeće je konstatovalo da je svojim djelima koja smo prethodno opisali, Dragan Jokić pomagao i podržavao u krivičnom djelu progona putem ubistava u Orahovcu, Pilici, na vojnoj ekonomiji Branjevo i u Kozluku.

Pretno vijeće je ocijenilo težinu krivičnih djela za koja se osuđenima izriču osuđujuće presude, uključujući i pojedinačno učešće svakog optuženog u zločinima.

U odnosu na Vidoja Blagojevića, Pretno vijeće je konstatovalo da on nije bio jedan od glavnih učesnika u izvršenju ovih zločina. Pretno vijeće je utvrdilo da, dok su starješine Glavnog štaba i MUP-a igrali ključne uloge u izradi i sprovođenju jedinstvenog plana da se ubiju hiljade muškaraca, bosanskih Muslimana i da se prisilno premjesti više od 30.000 bosanskih Muslimana, doprinos Vidoja Blagojevića izvršenju krivičnih djela sastojao se uglavnom u pružanju znatne pomoći u prisilnom premještanju i u tome što je znao da je cilj da se bosanski Muslimani eliminišu iz enklave Srebrenica. Pretno vijeće je zaključilo da nije dokazano da je Vidoje Blagojević znao za masovna pogubljenja kad je pružio tu pomoć. No, Pretno vijeće je moralo uzeti u obzir da je praktična pomoć koju je on pružio značajno doprinijela izvršenju zločina genocida.

Dragan Jokić, kao ni Vidoje Blagojević, nije imao glavnu ulogu u izvršenju ovih zločina. Pored toga, Pretno vijeće je utvrdilo da on nije bio na zapovjednoj funkciji. On nije mogao izdavati vlastita naređenja, nego je naređenja svojih starješina prenosio pripadnicima inženjerske čete Zvorničke brigade. Međutim, on je značajno pomogao u izvršenju zločina time što je mehanizaciju i pripadnike inženjerske čete slao na mjesta pogubljenja kako bi učestvovali u operaciji pokapanja.

Pretno vijeće je uzelo u obzir relevantne otežavajuće i olakšavajuće okolnosti u odmjeravanju kazne za svakog od optuženih.

Pretno vijeće je konstatovalo da Vidoje Blagojević nije kriv za istrebljenje, a proglasilo ga je krivim za sljedeća krivična djela:

- saučesništvo u genocidu putem pomaganja i podržavanja genocida (genocid, član 4)
- pomaganje i podržavanje ubistva, progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi i nečovječno postupanje (prisilno premještanje) (zločini protiv čovječnosti, član 5)
- pomaganje i podržavanje ubistva (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3)

Kazna: 18 godina zatvora.

Vidoje Blagojević ima pravo da mu se vrijeme provedeno u pritvoru uračuna u kaznu - 1256 dana.

Pretno vijeće je zaključilo da Dragan Jokić nije kriv za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti, a proglasilo ga je krivim za sljedeća krivična djela:

- pomaganje i podržavanje istrebljenja i progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti, član 5)
- pomaganje i podržavanje ubistva (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3)

Kazna: 9 godina zatvora.

Dragan Jokić ima pravo da mu se vrijeme provedeno u pritvoru uračuna u kaznu - 917 dana.

PRESUDA ŽALBENOG VIJEĆA

Tužilaštvo je podnijelo žalbeni podnesak 9. maja 2005.

Žalbeni podnesak Vidoja Blagojevića podnesen je 20. oktobra 2005., a treći izmijenjeni žalbeni podnesak Dragana Jokića je podnesen 6. jula 2006.

Pretno o žalbi je održan 5. i 6. decembra 2006.

U svojoj žalbi, Vidoje Blagojević je tvrdio da je Pretno vijeće pogrešno pogrešno utvrdilo činjenično stanje kad je zaključilo da je on znao za počinjenje zločina genocida ili za genocidnu namjeru glavnih počinitelaca. Vidoje Blagojević je istaknuo zaključak Pretnog vijeća o tome da on nije imao saznanja o masovnim ubistvima, koja su po konstataciji Pretnog vijeća činila dio genocida. Tužilaštvo je odgovorilo da je činjenica da Vidoje Blagojević nije znao za masovna ubistva irelevantna za njegovu odgovornost u

svojevremenu onog koji pomaže i podržava vršenje genocida.

Žalbeno vijeće je prihvatilo da su operacija prisilnog premještanja, razdvajanja, zlostavljanja i ubistva u Bratunacu bili relevantni za procjenu o tome da li su glavni počinioci imali genocidnu namjeru. Pa ipak, Žalbeno vijeće nije smatralo uvjerljivim mišljenje Pretresnog vijeća o tome da je prisilno premještanje samo po sebi, ili pak zajedno s ubistvima i zlostavljanjem u gradu Bratuncu, dovoljno da se dokaže da su počinioci imali namjeru da "unište" zaštićenu grupu.

U presudi Žalbenog vijeća u predmetu *Krstić* jasno stoji da "prisilno premještanje samo po sebi ne predstavlja genocidni čin"; to je jednostavno bio relevantan aspekt u okviru ukupnog razmatranja činjenica. Slično tome, Žalbeno vijeće je konstatovalo da "oportunistička ubistva" po svojoj prirodi predstavljaju veoma ograničen osnov za izvođenje zaključka o genocidnoj namjeri. Po mišljenju Žalbenog vijeća, nijedan razumni presuditelj činjenica ne bi se uvjerio van svake razumne sumnje da je, ne znajući za masovna ubistva, Vidoje Blagojević znao za genocidnu namjeru glavnih počinitelja samo na osnovu toga što je imao saznanja o drugim činjenicama koje su se ticale operacije prisilnog premještanja.

U skladu s gore navedenim, Žalbeno vijeće je usvojilo šesti žalbeni osnov Vidoja Blagojevića i ukinulo dio presude kojim je bio osuđen za saučesništvo u genocidu. Sudija Shahabuddeen je priložio protivno mišljenje.

U okviru sedmog žalbenog osnova Vidoje Blagojević je iznio četiri greške u primjeni prava i u utvrđivanju činjeničnog stanja u vezi s osuđujućom presudom za pomaganje i podržavanje, uključujući navod o pravnoj grešci koja se odnosi na definiciju pomaganja i podržavanja i navode o činjeničnim greškama u vezi s njegovim znanjem o djelima u osnovi, odnosno da li je na raspolaganje stavio sredstva Bratunačke brigade i da li je to predstavljalo značajnu pomoć.

Žalbeno vijeće je smatralo da Vidoje Blagojević nije uspio identifikovati nijednu grešku u primjeni prava koju je Pretresno vijeće navodno učinilo kada je iznijelo mjerodavno pravo u vezi s pomaganjem i podržavanjem. Nadalje, što se tiče njegovog znanja o djelima iz osnove Vidoje Blagojević se jednostavno pozvao na argumente koje je na drugim mjestima u svojoj žalbi već naveo, a koje je Žalbeno vijeće već razmotrilo i odbacilo ih, s izuzetkom njegovog osporavanja osude za saučesništvo u genocidu.

Zaključeno je da su tvrdnje Vidoja Blagojevića nedovoljne da bi u pitanje dovele razumnost zaključaka Pretresnog vijeća o tome da je on dopustio da sredstva Bratunačke brigade omoguće izvršenje krivičnih djela. Nadalje, Vidoje Blagojević nije pokazao grešku u zaključku Pretresnog vijeća da je Bratunačka brigada u značajnoj mjeri doprinijela izvršenju krivičnih djela. Donoseći svoje zaključke Pretresno vijeće je bilo svjesno da je pomoć Bratunačke brigade po svojem obimu bila više ograničena u odnosu na druge elemente VRS-a i civilnih vlasti. Uprkos tome, Pretresno vijeće je doprinos sredstava koja je Vidoje Blagojević stavio na raspolaganje opisalo kao "praktičnu pomoć" krivičnim djelima koja su imala značajan učinak na izvršenje zločina. Žalbeno vijeće je podsjetilo da je u sličnom kontekstu donijelo isti zaključak i u Drugostepenoj presudi u predmetu *Krstić*.

Iz razloga navedenih u vezi sa šestim žalbenim osnovom Žalbeno vijeće je prihvatilo sedmi žalbeni osnov Vidoja Blagojevića u odnosu na zločin genocida, a odbacilo njegovu žalbu na zaključke Pretresnog vijeća koji se odnose na pomaganje i podržavanje u svakom drugom smislu. Sudija Shahabuddeen je priložio protivno mišljenje.

Vijeće je odbacilo sve druge žalbene osnove Vidoja Blagojevića, uz protivno mišljenje sudije Shahabuddeena.

Žalbeno vijeće je odbacilo svih sedam žalbenih osnova Dragana Jokića. Žalbeni osnov Tužilaštva je takođe odbačen.

Dana 9. maja 2007., Žalbeno vijeće je donijelo presudu kojom je smanjilo kaznu za Vidoja Blagojevića na 15 godina zatvora, a potvrdilo je kaznu od 9 godina zatvora za Dragana Jokića.

Vidoje Blagojević je 25. januara 2008. prebačen u Norvešku na izdržavanje kazne, a Dragan Jokić je 22. decembra 2008. prebačen u Austriju. U kazne im je uračunato vrijeme koje su proveli u pritvoru.